

RUTIN

Vårdhygien - Åtgärder vid stick- och skärskada samt exponering för blod eller blodtillblandade kroppsvätskor

Innehållsansvarig: Carin Lindén Gebäck, Sektionschef, Vårdhygien (carli20)
Godkänd av: Ulla Molander, Universitetssjukhusö, Palliativt Centrum (ullmo2)
Denna rutin gäller för: Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Rutinen gäller även för Angereds Närsjukhus, Capio Lundby Närsjukhus, Carlanderska sjukhuset, Frölunda Specialistsjukhus, Habilitering och Hälsa, Kungälv's sjukhus samt Närhälsan i Göteborg och södra Bohuslän och är godkänd av respektive chefläkare. Kan appliceras i övrig primärvårdsverksamhet i Göteborg och södra Bohuslän.

Revideringar i denna version

Ersätter tidigare version daterad 2015-03-25. Förändringar från tidigare version är att som akut åtgärd vid stänk i munnen läggs mer tyngd på att skölja munnen. I avsnitt postexpositionsprofylax är kommersiellt namn, dos och administrationssätt för hepatit B vaccin borttaget och råd gällande hepatit B-immunglobulin lagt till. I övrigt endast redaktionella förändringar.

Syfte

All personal och studerande ska känna till och vidta åtgärder vid stick/skärskada och exponering av blod/blodtillblandade kroppsvätskor och därmed minska risk för uppkomst av vårdrelaterad infektion.

Arbetsbeskrivning

Akuta åtgärder

Vid stick och skärskada, stänk på slemhinna och skadad hud exempelvis eksem

- Desinfektera omedelbart med minst 70 % sprit. Använd rikligt av det som finns tillgängligt, handsprit, ytdesinfektionsmedel eller klorhexidinsprit

Vid stänk i mun

- Skölj noga. Använd det som finns snabbast tillgängligt, vatten eller minst 70 % sprit

Vid stänk i ögon

- Skölj rikligt med ögondusch eller natriumklorid i första hand. Alternativt kan kranvatten användas. Ta därefter ut eventuella kontaktlinser och skölj igen

Vid exposition för blod från dokumenterat hiv positiv individ

- Kontakta omedelbart jourhavande läkare på Infektion Östra på tel. 031-343 4100

Rapportera till vårdenhetschef/arbetsledare, som ansvarar för att fortsatt handläggning påbörjas

Fortsatt handläggning

Exponerad personal/studerande

Kontakta respektive ansvarig enhet för diskussion om provtagning och eventuell vaccination/ behandling samt uppföljande prover.

Tag alltid telefonkontakt före besök!

Personal som arbetar på:	Ansvarig enhet för fortsatt uppföljning:
Högsbo sjukhus Mölnåls sjukhus Sahlgrenska Sjukhus	Hudmottagningen Sahlgrenska Tel 031-342 8667 Mottagningstider måndag - fredag 08.00 - 15.45 Övrig tid telefonkontakt med jourhavande läkare Infektion/Östra. Tel 031-343 4100
Angereds Närsjukhus Capio Lundby Närsjukhus Studerande Östra sjukhus	Infektionsmottagningen Östra Tel 031-343 42 82 eller 031-343 42 58 Mottagningstider vardagar 07.45 - 17.00 Övrig tid telefonkontakt med jourhavande läkare Infektion/Östra. Tel 031-343 4100
Kungälv sjukhus	Medicinmottagningen Kungälv sjukhus Tel 0303-98539 eller 0303-98016 Mottagningstider vardagar 08.00 - 16.00 Övrig tid telefonkontakt med jourhavande läkare Infektion/Östra. Tel 031-343 4100
Övriga enheter/sjukhus	Följ lokal rutin för fortsatt uppföljning

Provtagning personal/student – sker på ansvarig enhet för fortsatt uppföljning

- Endast i undantagsfall tas prov på personal på den egna arbetsplatsen och i dessa fall kontaktas alltid respektive ansvarig enhet för uppföljning. Svarmottagare är ansvarig enhet för uppföljning, använd endast [anpassad virologremiss – personal](#). Komplettera i de grå fälten
- Blodprov för immunitetsbedömning: Ett 10 ml serumrör utan tillsats räcker för alla analyser (Hepatit C, HIV-antikroppar, HbsAg och anti-HBs)

Provtagning patient (möjlig smittkälla)

- Provta patienten vilket kräver samtycke. Informera om att positivt provsvar även förmedlas till enhet ansvarig för fortsatt uppföljning.
- Vid exponering på enhet där patienten inte direkt kan tillfrågas, exempelvis laboratorium:
 - Arbetsledaren där tillbudet inträffade kontaktar remitterande enhet för inhämtande av samtycke (från patient) för utvidgad analys av taget prov eller nytt prov
- Skriv fullständigt födelsetal och initialer, enhet virusdiagnostik kan då kontrollera om resultat av tidigare undersökningar finns. Vid sekretess, koda med de två första och fyra sista siffrorna i personnumret
- Ett 10 ml serumrör utan tillsats räcker för alla analyser (Hepatit C, HIV-antikroppar och HbsAg)
- I LabBest begär blocket "Stickkada" eller använd [anpassad virologremiss – patient](#). Komplettera i de grå fälten, ange telefonnummer till vårdenhetschef/arbetsledare
- Vid stark misstanke om hiv – tag telefonkontakt med virologen via växel 031-342 1000 samt kryssa i akutsvar

Eventuellt **positivt provsvar** på patient meddelas per telefon till vårdenhetschef/arbetsledare som ansvarar för att svaret vidareförmedlas till patientens ansvarige läkare och till den enhet som ansvarar för fortsatt uppföljning av personal.

Doknr. i Barium	Giltigt fr.o.m	Version
19269	2020-05-12	15

RUTIN

Vårdhygien - Åtgärder vid stick- och skärskada samt exponering för blod eller blodtillblandade kroppsvätskor

Arbetsskadeanmälan

En arbetsskada avser en händelse som orsakat stick-/skärskada, stänk av blod/kroppsvätskor i ögon, mun, på slemhinna eller skadad hud. En arbetsskada ska rapporteras som ett ärende i MedControl PRO eller motsvarande och även [arbetsskadeanmälan](#) fylls i. Vårdenhetschef/arbetsledare ansvarar för att händelsen följs upp med syfte att förhindra att den upprepas och att all personal har kunskap om förebyggande åtgärder, se rutin [Förebyggande åtgärder mot stick- och skärskada samt exponering för blod eller blodtillblandade kroppsvätskor](#).

Postexpositionsprofylax/ behandling

Utförs av respektive enhet ansvarig för fortsatt uppföljning (se tabell ovan).

Personal/studerande

- Efter exposition för blod från **dokumenterat hiv positiv individ** kontaktas alltid Infektionsmottagningen Östra alternativt jourhavande läkare Infektion Östra. Bedömning om postexpositionsprofylax med antiretroviral behandling är indicerat görs i samråd med Infektion. Om postexpositionsprofylax påbörjas ska det ske utan dröjsmål, oberoende av tid på dygnet
- Postexpositionsprofylax mot hepatit B
 - Utifrån vaccinationsstatus och smittsamhetsbedömning av patient (smittkälla) kan det vara aktuellt att ge hepatit B-immunglobulin
 - För tidigare **ej hepatit B-vaccinerad**, påbörjas vaccination inom 24 timmar, utan avvaktan på provsvar
 - För tidigare **hepatit B-vaccinerad utan känt immunsvär** (anti-HBs), ges boosterdos inom 24 timmar
 - För tidigare **hepatit B-vaccinerad** (tre doser enligt standardschema eller fyra doser enligt snabbvaccinationschema) **med känt immunsvär** (anti-HBs >10 IU/ml) krävs ingen profylaktisk åtgärd mot hepatit B
- Profylax mot hepatit C finns inte. Handläggning består i uppföljning och vid behov behandling

Uppföljning

Ansvarig enhet (se tabell ovan) ombesörjer fortsatt uppföljning med provtagning, vidare vaccination samt kontroll av vaccinationseffekt.

Om smittöverföring skett inleds smittutredning av ansvarig läkare på den uppföljande enheten. Läkaren informerar även Vårdhygien (tel 031-342 6100).

Kostnader för provtagning, vaccin och läkemedel

- För personal inom SU regleras detta genom centralt avsatta medel till uppföljande enhet
- För personal utom SU debiteras respektive avdelning/enhet
- För personal inom KS står medicinmottagningen för vaccinationskostnaden
- För studerande debiteras respektive skola/universitet
- För läkarstuderande debiteras FoU-enheten, SU

Ansvar

Linjechef på enheten ansvarar för att denna rutin är känd och följs av alla medarbetare.

Uppföljning, utvärdering och revision

Sammanställande i arbetsgruppen ansvarar för uppföljning/revision av innehållet. Avsteg från rutinen rapporteras i MedControl PRO eller i befintligt avvikelshanteringssystem.

Doknr. i Barium	Giltigt fr.o.m	Version
19269	2020-05-12	15

RUTIN

Vårdhygien - Åtgärder vid stick- och skärskada samt exponering för blod eller blodtillblandade kroppsvätskor

Relaterad information

[Anpassad virologremiss – personal](#)

[Anpassad virologremiss – patient](#)

[Arbetskkadeanmälan](#)

[Rutin Förebyggande åtgärder mot stick- och skärskada samt exponering för blod eller blodtillblandade kroppsvätskor.](#)

Kunskapsöversikt

- [Att förebygga vårdrelaterade infektioner. Ett kunskapsunderlag.](#) Kapitel om blodburen smitta. Socialstyrelsen 2006, art.nr 2006-123-12
- [Stick- och skärskador samt exponering med risk för blodburen smitta hos personal.](#) Vårdhandboken
- [Mikrobiologiska arbetsmiljörisker – smitta, toxinpåverkan, överkänslighet.](#) AFS 2005:1
- [Smittrisker](#) AFS 2018:4 (gäller från 19 november 2018)
- [Kapitel 3 – Allmänna skyldigheter.](#) Arbetsmiljölagen 1977:1160
- [Behandling av kronisk hepatit B-infektion hos vuxna och barn – uppdaterad behandlingsrekommendation.](#) Information från Läke-medelsverket 2007:5;39-55
- [Antiviral behandling av hivinfektion 2016 – Behandlingsrekommendation.](#) Referensgruppen för Antiviral Terapi (RAV); 2016
- [Läkemedelsbehandling av hepatit C - virusinfektion hos vuxna och barn – behandlingsrekommendation.](#) Information från Läke-medelsverket 2015:4; 44-56
- [Rekommendationer om vaccination mot hepatit B. Profylax med vaccin och immunglobulin- före och efter exposition.](#) Folkhälsomyndigheten, 2016, art.nr 16117
- [Uppföljningstid efter hivexposition. Vägledning från Folkhälsomyndigheten och Referensgruppen för antiviral terapi \(RAV\).](#) Folkhälsomyndigheten; 2015, art.nr 15026

Arbetsgrupp/granskare

Arbetsgrupp Vårdhygien Sahlgrenska Universitetssjukhuset:

Jessica Ikonen, hygiensjuksköterska, sammankallande

Osk Atladottir, hygiensjuksköterska

Rune Andersson, hygienläkare

Marlene van Doesburg, hygiensjuksköterska

Kerstin Möller, hygiensjuksköterska

Granskare:

Lars-Magnus Andersson, verksamhetschef, Infektion, Östra sjukhuset

Marie Olsson, vårdenhetschef, Hudmottagningen, Sahlgrenska sjukhuset

Lars Bohlin Överläkare, Medicinkliniken, Kungälv's sjukhus

Martin Lagging, Överläkare/Professor, Klinisk mikrobiologi, Virusdiagnostik

Carina Falk, HR-specialist, HR-avdelningen Område 2

Godkänt av

Angereds Närsjukhus

Capio Lundby Närsjukhus

Carlanderska sjukhuset

Frölunda Specialistsjukhus

Habilitering och Hälsa, VGR

Kungälv's sjukhus

Närhälsan

Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Cornelia Bergdahl, chefläkare

Ola Blomqvist, chefläkare

Anders Bengtsson, chefläkare

Philipp Meijering, chefläkare

Anne-Berit Ekström, chefläkare

Jacob Wulfsberg, chefläkare

Monica Radeberg, samordnande chefläkare

Ulla Molander, chefläkare

Doknr. i Barium 19269	Giltigt fr.o.m 2020-05-12	Version 15
---------------------------------	-------------------------------------	----------------------

RUTIN

Vårdhygien - Åtgärder vid stick- och skärskada samt exponering för blod eller blodtillblandade kroppsvätskor

